

Sömürü kısılcacında: Göçmen Kadınlar

Türkiye’de göçmen kadınlar özellikle kayıt dışı istihdamın yoğun olduğu tarım ve tekstil gibi sektörlerde yer alıyor. Kayıt dışı çalışmak kadın göçmenlere birçok konuda sıkıntı yaşatarak, dezavantajlı hale getiriyor.

Haber: Zehran ONGAN

Sayfa Tasarımı: İsmail Eren DEMİRTEKİN

Türkiye’de göçmen kadınlar özellikle kayıt dışı çalışmaların yoğun olduğu tarım, günlük temizlik işleri, tekstil, yaşlı ve çocuk bakımı gibi işlerde yer alıyorlar. Kayıt dışı çalışıyor olmak ise, kadın göçmenleri birçok durumdan zorluyor. Her yıl Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri’nden mevsimlik olarak Türkiye’nin tarımsal üretiminin olduğu yere gelen göçmen işçiler, zorlu yaşam koşullarında yaşamaya ve ekmek parası kazanmaya çalışıyor. Türkiye’de 48 ilde tarım işçiliğinin yapıldığı gerçeği zorunlu göçü beraberinde getirirken, ağır çalışma koşulları ve zorlu barınma koşulları göze çarpan büyük sorunlar arasında yer alıyor.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının güncel olan son verilerine göre, Türkiye’de 168.103 göçmenin çalışma izni bulunuyor. Bu sayının yalnızca 5 bin

335’i kadın. Kayıt dışı çalıştığı varsayılan 1 milyona yakın göçmen, sigortasız ve düşük ücretlerle çalışmak zorunda kalıyor. Bir göçmenin çalışma izni alabilmesi için, Türk işverenin başvuru yapması gerekiyor, kişiler kendi adlarına başvuru yapamıyorlar. Göçmen kadınların istihdam edildiği tekstil ve günlük temizlik işleri dışında mevsimlik tarım işçileri de ülkemizde fazlaca bulunuyor.

“TÜRKİYE’DE YAŞAM ÇOK ZORLAŞTI”

Tarım ve tekstil sektörlerinde yer alan göçmen kadınlar, ekonomik kriz ve ülkede oluşan göçmen karşıtlığı nedeniyle Türkiye’de yaşamının çok zorlaştığını ifade ediyorlar. Asgari ücret ve daha fazla vergi ödememek için; Türklerin çalışmayı tercih etmeyeceği kadar az ücretle göçmen çalıştırmak için çalışma izni vermeyen işverenler, göçmen kadınların ortak problemi haline gelmiş durumda. Açlık, güvencesiz yaşam, parasızlık ve toplumsal dışlanmadan yakından göçmen kadınlar, eşlerinin bu şartlara dayanamayıp Türkiye’den kaçtığını belirttiler. Kira fiyatları tüm yoksulları etkilediği gibi göçmen aileleri de yakından etkiliyor. Suriye’deki iç savaşın sonrasında Türkiye, çoğu göçmen için yeni bir hayat kurmanın en olağan yeri olarak görülüyordu. Ekonomik kriz ve beraberindeki göçmen karşıtlığı ile kadınlar artık burada yaşamının zorlaştığını düşünüyorlar ve yurtdışına gitmek istiyorlar.

Türkiye’deki göçmenler çoğu zaman

siyasetin gündeminde yer alıyor. Tarım ve sanayide istihdama ihtiyaç olduğunu ifade eden devlet yetkilileri, göçmenlerin bu alanlarda iş gücü yarattığını söylüyorlar. Göç İdaresi Başkanlığı’nın güncel verilerine göre Türkiye’de yaşayan 3,3 milyon göçmen, Geçici Koruma Statüsüne sahip. Türkiye’deki geçici koruma statüsünde bulunan göçmenler, 2016’da çıkarılan bir düzenlemeyle çalışma hakkı elde etti fakat düzenlemenin şartları dolayısıyla sadece 60 bin çalışanın çalışma izni bulunuyor. Uzmanlar bu durumun nedenini birkaç soruna bağlıyor: Suriyeli kayıtlı bir göçmen çalıştırılmak isteniyorsa bir Türk işverenin onun için başvuru yapması gerekiyor. Ayrıca çalışana asgari ücret verilmesi zorunlu. Diğer önemli şart ise, iş yerinde faaliyet gösteren geçici koruma statüsündeki çalışanların sayısı, toplam çalışan sayısının yüzde 10’unun altında olması gerekiyor.

“KAYIT DIŞI İSTİHDAMIN BEDELİNİ HALK ÖDÜYOR”

Kayıt dışı çalışma, toplumun tümüne zarar veriyor. Sigorta yapılmadığı zaman vergi alınmıyor, böylelikle de sağlık hizmetleri gibi genel ihtiyaçlar ise toplumun üzerine kalıyor. İşverenlerin dışında, bazı göçmen kadınlar sigorta istemediklerini ifade ediyorlar. Sebebi ise işten çıkarılmalarıyla, yeni izinleri çıkana dek oturma izinlerinin de feshedilmesi. Bunun gereksiz masraf olduğunu düşünen

Göçmen kadınların kayıt dışı çalışması, gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerde ve günümüzde Türkiye’de de görülüyor. Türkiye’nin aldığı göçler nedeniyle son dönemlerde oldukça artış gösteren kayıt dışı istihdam, ülke adına ciddi sorunların ortaya çıkmasına neden oluyor. Kayıt dışı çalışmayla birlikte vergi alınmıyor, yükü ise vatandaşın üzerine kalıyor.

çoğu kadın ise, işvereninden sigorta talebinde bulunmuyor.

Böylelikle de çalışan kadınların tazminatsız işten çıkarılma ve düşük ücretle çalıştırılma gibi hikayeleri fazlaca karşımıza çıkıyor. Son dönemlerde Türkiye’deki hayat pahalılığı nedeniyle göçmen kadınlar, yatılı ev işlerine daha çok yönelmiş durumdadır. Ulaşımın pahalı olmasından şikayetçi olan kadınlar, çocuklarına daha iyi şartlarda bakabilmek için bu tarz işleri tercih ediyorlar. Türkiye’deki hayat pahalılığı ne yazık ki ulaşım sınırlı kalmıyor. Doğalgaz, elektrik, su ve kira krizi gibi durumlarla baş etmeye çalışan kadınlara, yatılı işler daha cazip geliyor. Bu durumda yatılı olarak kaldıkları ev içerisinde 24 saat boyunca işverenin tüm isteklerini yapmak zorunda kalıyorlar. Genellikle uyku harici bir dinlenme süreçleri olmadan çalışıyorlar. Ev işlerinde çalışan göçmen kadın nüfusunun artışıyla, Türkiye’de bu konuda ki yasal düzenlemeler çok gelişmemiş olduğundan; beraberinde sorunlar da gün geçtikçe artıyor. Türkiye’nin günlük ev işçilerini, işverenlere bağlı kılan göç şartlarını değiştirmesiyle; göçmenlerin koşulları daha da iyileşmiş olacak. Bu nedenle ilk olarak, göçmenler çalışma

iznine işverenlerinden bağımsız olarak başvurabilme hakkı arıyorlar.

“YABANCILARIN KAYIT DIŞI İSTİHDAM EDİLMESİNİN İKTİSADİ VE TOPLUMSAL BİRÇOK SONUCU BULUNUYOR”

Göçmen kadınların istihdam edildiği tekstil ve günlük temizlik işleri dışında mevsimlik tarım işçileri de ülkemizde fazlaca bulunuyor. TÜİK’in güncel verilerine göre tarımda 5 milyon 470 bin kişi istihdam ediliyor. Bu sayının 2.5 milyonunu mevsimlik tarım işçileri, 546 binini ise gezici mevsimlik tarım işçileri oluşturuyor. Aileleriyle birlikte 1 milyonu aşan gezici tarım işçileri, çalışıp aile ekonomisine destek olabileme amacıyla değişik illere göç ediyor. Göçmen kadınların istihdam edildiği mevsimlik tarım işinde barınma, ulaşım, eğitim, sağlık gibi sorunlar bulunuyor. Minibüs ve kamyon kasalarında kadın-erkek, çocuk-çocuk üst üste yüzlerce kilometre kat ettikten sonra gelen mevsimlik işçiler gün doğumundan batımına yaklaşık 14 saat güneş altında çalışıyor. Bu yolculukta meydana gelen kazalarda yüzlerce kişi yaşama veda ederken, yüzlercesi de yaralanıyor.

Çoğunluğu çadırda kalarak hayatlarını sürdürüyor. Göçmen kadınlar gündüz tarlada erkeklerle aynı işi yapmalarının yanı sıra yemek, çocuk bakımı, temizlik gibi birçok işi de üstleniyorlar. Tarım işçisi kadınlar genel olarak sigorta ve sosyal güvenlik haklarından mahrum durumdadır. Tarım ekonomisi açısından, mevsimlik tarım işçilerinin oldukça önemli bir rolü var. İşçi kadınların en önemli sorunu kayıt dışı çalıştırılıp, sosyal güvencelerinden mahrum bırakılmaları. Türkiye’de yapılan araştırmalara göre, tarımda çalışan mevsimlik tarım işçilerinin %90’ının sigortası hala bulunmuyor. Mevsimlik tarım işçiliğinin arka planında en ağır yük ise çocuklarda oluyor. Çocuklar eğitimlerini yarıda bırakarak aileleriyle göç edip, ağır çalışma koşullarına dahil oluyorlar. Halk Eğitim Sağlığı ekiplerince düzenli olarak sağlık taramaları hayati önem taşıyor. Yasal düzenlemenin olmaması tarım işçilerinin yaşamlarını her açıdan zor bir hale getiriyor.